

Asia: VN/22315/2023

Lausuntopyyntö: menettämisseuraamuksia koskevat lainsäädäntömuutokset, työryhmän mietintö

Direktiivin sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

Mitä huomioita teillä on direktiivin sisällöstä ja suhteesta Suomen lainsäädäntöön?

Ei lausuttavaa.

Keskeiset ehdotukset

Rikoshyödyn poisottamisessa vaadittavan näyttökynnyksen alentaminen ja ehdotettu näyttökynnys

Tulli pitää hyödyllisenä lisäyksenä sitä, että itsenäiseen konfiskaatioon liittyen kuuluttamistiedoksianto on mahdollista tiedoksiantotapana eräissä tapauksissa. Tämä tehostaa rikoshyödyn poisottamista.

Rikoshyödyn poisottamista koskevan menettelyn ottaminen käyttöön rikosoikeudenkäynnin ulkopuolella

Ei lausuttavaa.

Rahanpesuun liittyvän rikoshyödyn takaisinsaamisen tehostaminen

Ammattimainen rahanpesu on tyypillisesti rajat ylittävää toimintaa. Tämä tarkoittaa usein sitä, että myös tekijät ovat yhä useammin ulkomaisia henkilöitä, jotka tarjoavat rahanpesua palveluna. Henkilöillä ei usein ole lainkaan siteitä Suomeen. Tällöin tavoiteltu laajennetun hyödyn menettämisen käytön lisääminen voi olla haastavaa. Mikäli liipaisinrikosta, tekijän aiempia rikostuomioita ja laillisia tuloja ei saada selville, ei laajennetusta hyödyn menettämisestä saada lisäapua rikoshyödyn poisottamiseen. Tulli on tutkinut useita rahanpesutapauksia itsenäisinä tekoina rajanylityspaikoilla, jolloin teon rikostutkinta alkaa rahanpesuepäilystä ja tutkinnassa selvitetään rahan laittoman alkuperän lähdettä eli esirikosta. Laajennetun hyödyn menettäminen soveltuu parhaiten rikoksen tai esirikoksen selvittämisen yhteydessä havaittujen varojen alkuperän selvittämiseen eikä siitä ole apua itsenäisen rahanpesun tutkinnassa.

Laajennettu hyödyn menettäminen

Tulli kannattaa työryhmän esittämää laajennusta laajennetun hyödyn liipaisinrikoksiin. Erityisesti laiton tuontitavaraan ryhtyminen on Tullin toiminnan kannalta olennainen lisäys.

Rikoshyödyn jäljittäminen ja tunnistaminen

Ei lausuttavaa.

Omaisuuuden hallinnointi

Ei lausuttavaa.

Hyödyn menettämisen ja asianomistajan vahingonkorvauksen suhde rajat ylittävissä tilanteissa

Ei lausuttavaa.

Menettämisseuraamuksen ja ennallistamisen suhde ympäristörikoksissa

Ei lausuttavaa.

Menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon ja muiden rikokseen liittyvien vaatimusten yhteensovittaminen

Ei lausuttavaa.

Vaikutukset

Miten kommentoitte mietinnön arvioita ihmisiin kohdistuvista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista?

Ei lausuttavaa.

Miten kommentoitte mietinnön arvioita vaikutuksista viranomaisten toimintaan?

Uusi selittämättömien varojen menetetyksi tuomitseminen on rikoshyödyn poisottamisen kannalta merkittävä parannus. Selittämättömien varojen takavarikoinnin mahdollisuus syytteen kaatumisesta huolimatta, on rikoshyödyn takaisinsaannin kannalta merkittävä lisäys.

Miten kommentoitte mietinnön arvioita taloudellisista vaikutuksista?

Ei lausuttavaa.

Millaisia muita vaikutuksia arvioitte ehdotuksilla olevan?

Ei lausuttavaa.

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Miten kommentoitte muita toteuttamisvaihtoehtoja (mietinnön jakso 5)? Millaisia vaikutuksia niillä olisi?

Ei lausuttavaa.

Onko jokin muu tapa, jolla esityksen tavoitteet voitaisiin toteuttaa?

Ei lausuttavaa.

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Miten kommentoitte mietinnön näkemyksiä, jotka koskevat suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä (mietinnön jakso 11)?

Ei lausuttavaa.

Lakitekniset huomiot

Lakitekniset ja muut yksityiskohtaiset huomionne lakiehdotuksista ja niiden säännöskohtaisista perusteluista (jakso 7)?

Ei lausuttavaa.

Muut havaintonne ja kommenttinne esitysluonnoksesta

-

Tullin rikoksesta epäillyt henkilöt ovat tänä päivänä usein ulkomaalaisia. Tällaisiin tilanteisiin liittyy haaste selvittää muun muassa henkilön laillisia tuloja ja varoja. Mietinnössä on pidetty tärkeänä, että selittämättömien varojen menetetyksi tuomitsemisessa näyttökynnys on asetettava korkeammalla kuin laajennetun hyödyn menettämisessä. Mikäli kynnys asetetaan liian korkealle, on olemassa vaara, ettei rikoshyödyn poisottaminen onnistu tehokkaasti silloin kun laittomiksi epäiltyjen varojen haltija on ulkomaalainen. Jatkovalmistelussa on syytä kiinnittää huomiota siihen, että selittämättömien varojen menetetyksi tuomitsemiseen pyritään määrittelemään selkeämmät kriteerit, joissa huomioon otetaan myös mahdolliset haasteet liittyen ammattimaisesti toimiviin ulkomaalaisiin rahanpesijöihin. Rikoshyödyn poisottamisen kannalta on tärkeää varmistaa lainsäädännössä myös se, että varat, jotka ovat esimerkiksi rahakuriirin hallussa, eikä kuriiri väitä olevansa rahojen omistaja, voidaan tuomita menetetyksi myös tilanteissa, joissa rahanpesurikoksen ei katsota tulleen toteennäytetyksi siitä syystä, että esirikosta ei ole kyetty riittävästi yksilöimään.

Tulli kannattaa rahanpesun arvon menettämisen lisäämistä lainsäädäntöön. Valmistelussa sivulla 236 todetaan: ”onko menettämisseuraamuksen tuomitseminen tarpeen uusien rikosten ehkäisemiseksi sekä saadaanko rikollisella toiminnalla toistuvasti merkittävä osa asianomaisen tuloista. Rahanpesun kohteen arvokonfiskaation tarkoituksena olisi yleisperusteluissa lausutusti puuttua ennen kaikkea ammattimaisiin rahanpesijöihin, jotka syyllistyvät rahanpesuun toistuvasti, ja estää se, että tällaisen rikollisuuden kohteena olevasta omaisuudesta hyödytään myöhemmin tai sitä käytetään rikollisen toiminnan jatkamiseen.”

Tulli kiinnittää huomiota siihen, että rahanpesun arvon tuomitsemisessa ja selittämättömien varojen menetetyksi tuomitsemisen soveltamisessa soveltuvuutta koskeva arviointikriteerit: ”että uusien rikosten ehkäiseminen ja se, saadaanko rikollisella toiminnalla toistuvasti merkittävä osa asianomaisen tuloista” ovat kriteereitä, jotka vaikeuttavat säännösten soveltamista tilanteissa, joissa kyseessä on ulkomaalainen ammattimainen organisaatio. Ammattimaisessa erillisessä rahanpesuorganisaatiossa pesijät voivat vaihtua ja toistuvuus liittyy enemmänkin organisaatioon eikä aina tekijöihin, kun puhutaan viimeisestä suorittavasta portaasta. Tällöin ei voida myöskään osoittaa, että kiinnijääneen rahanpesijän tulot koostuisivat merkittävässä määrin rikollisesta toiminnasta.

Tulli katsoo, että hallitusohjelman mukainen tavoite ryhtyä estämään lainsäädännön toimin rahanpesua ja tehostaa erityisesti rahanpesuun liittyvää rikoshyödyn takaisinsaamista olisi rikoslain menettämisseuraamusten tarkastelun lisäksi syytä ulottaa myös rikoslain 32 luvussa säädetyn

rahanpesurikoksen tunnusmerkistön tarkasteluun. Näyttökynnyksen alentaminen tulisi ulottaa myös rahanpesun tunnusmerkistöön, jotta pystyisimme vastaamaan kansainväliseen- ja ammattimaiseen rahanpesuun, jossa palveluna rahanpesua tarjoavilla toimijoilla ei ole lainkaan liitosta laittomat varat tuottaneeseen esirikokseen.

Anttila lisäksi
Tulli.fi